

Жажин, ширин қизалоқ,

Жилмаяди, шод-қувноқ,

Сиз унга ҳавас қилинг,

Бахт шу бўлур — Сиз билдинг.

Х. Мирзакаримов фототюди.

Мансубалардан масалаларгача

Шарқ классик адабиёти-нинг хазинасидаги дурдона-лардан бири — 60 минг байтлы шеърӣ дoston «Шоҳ-нома»нинг буюк ижодкори Фирдавсий (X аср) шахмат-ни куйлаган адиблар ораси-да ҳам энг улуг сиймодир. «Шоҳнома»нинг мингга яқин байти шахматни тараннум этади.

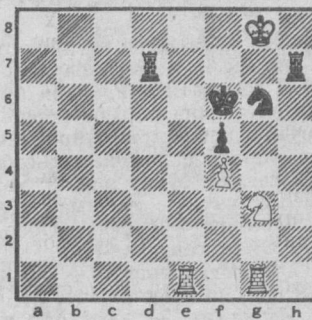
Қадим замонларда ҳавас-корлар ва онда-сонда учрай-диган кучли шахматчилар айрим дебют вариантлари-ни, ўйин ўрталарида юз берувчи позицияларни тўп-лаб уларни ўрганганлар, шу йўл билан маҳоратларини оширганлар, улардан ама-лиёта фойдаланганлар. Мот-га олиб келувчи комбина-циялар ҳамда эндишларда учрайдиган ибратли пози-циялар, айниқса, кўпроқ қизиқини уйотган.

VIII—IX асрларда ечили-ши қийин бўлган сунъий по-зициялар — мансубалар тузиш бўйича дастлабки уринишлар бошланиб, бу шахмат композициясининг вужудга келишига туртки бўлди.

IX—X асрларда битилган шатрани, яъни шахмат ри-солаларида бир қанча ман-суба — масалалар ҳам кел-тирилган. Мана ўшалардан бири

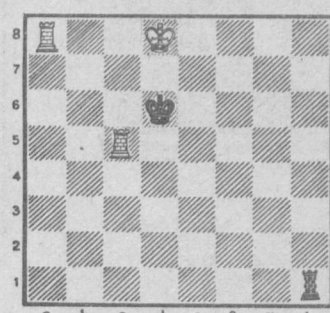
тузган бу масала бундан ечилиди: 1. Kh5+! 2. Lg6+ Kpg6 3. Le6 мот.

У пайтларда тузилган ма-салалар ўзига хос қатор ху-сусиятларга эга бўлган. Бошланғич позицияда то монлар амалий ўйидагидек тенг кучга эга бўладилар. Бироқ, оқларнинг аҳош-огирдек туюлади-ю, мотга олиб борувчи комбина-цияларда талаба қозонади. Кўриб турганимиздек, оқ шохта тўрт томонлама мот хавфи тугилган эди.

Ўйин техникаси ошиши би-лан бирга, ўйин охирилар-ни ўрганишга бўлган қизи-қиш ҳам ортиб борди. Улар-ни яхши ўрганиш, натижа-сида сунъий вазиятлар ту-зиниши киришилди.

Қуйидаги позиция XIII асрга тааллуқли лотин кўл-ёзмасидадан олинган бўлиб, автори номаълум.

Бир томондан оқ шохта мот хавфи (Lh8x) тугилган бўлса, иккинчи томонда оқ рухлардан бири зарбада ту-рибди. Иккала таҳлилни бартараф этиб, талаба қозо-нишининг йўли бор экан:

1. Lh5! Lh5 2. Ла6+ Кре3 3. Ла5+ ва ютуқ.

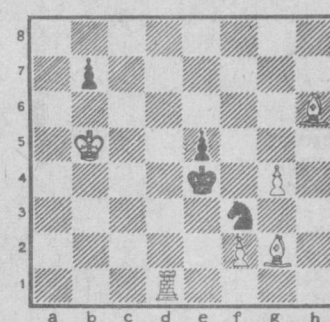
Шундай қилиб, қадимги шатрани мансубалари ас-та-секин фарқ қилувчи ик-ки қисмага, яъни маълум миқдордаги юришлардан сўнг мот қилинадиган масала ва ютуққа ёки дурангга эри-шиладиган этюдга бўлинди. Бу бўлининг XIX асрга ке-либ ўзининг ҳақиқий ифода-сини топди.

Шахмат композицияси де-ганди, масала ва этюдларни тушунамиз. Биринчи рус жаҳон чемпиони А. Алексин (1892—1946) уларни «Шах-мат поэзияси» деб атаган.

Ҳозирги замон масалала-

рида аввалдагидек кучлар-тенг бўлиши шарт эмас. Ма-салалардаги асосий принцип — топилиши қийин бўлган аjoyиб комбинацияларни амалга оширишдан ва бун-да тахтадаги барча донлар-нинг иштирок этиши ҳамда биринчи юришдаёқ қора шох-га кишт бермасликини кўзда тутишдан иборатдир.

Қуйидаги масалани ҳинд шахматчиси Ловей тузган (1845 йил). Амалий жиҳат-дан қараганда қоралар тас-лим бўлиши керак. Лекин унинг ечими шахматчига заҳф бағишлайди.

Шарти: уч юришда мот. Топинг, дўстлар.

СССР спорт мастери М. МУХИДДИНОВ тайёрлаган.

Редактор Т. М. КОЗОҚБОВЕВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ЎҚИШГА МАРҲАМАТ

Ўзбекистон ССР Ҳунар-техника таълими давлат комитети

ТОШКЕНТ ШАҲАР ҲУНАР-ТЕХНИКА ТАЪЛИМИ КОМИТЕТИ

22-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

қуйидаги ихтисосликлар бўйича ҚЎШИМЧА

Ўқишга қабул қилади

ЗАМОНАВИЙ КИЙИМ-БОШЛАРНИ МОДЕЛЛАШ-ТИРИШ ВА ТАЙЕРЛАШ.

Ўқишга ўрта маълумотли кишилар қа-бул қилинади.

Ўқиш муддати — бир йил.

Ўқувчиларга 30 сўм стипендия тўланади. «Кийим-бошлар бадий лойиҳалаштириш асослари» фанини ўрганиш билан бирга аёллар енгил кўйлақларини тикувчи-машиначи малакасини эгаллайдилар, ўқишга 8-синф маълумотидаги кишилар қабул қилинади.

Ўқиш муддати — 3 йил.

Ўқувчилар тўла давлат таъминотида бўладилар.

Ишлаб чиқариш практикаси даврида ўқувчилар меҳ-нат ҳақининг 50 процентини оладилар.

Ўқиш даври меҳнат стажига қўшиб ҳисобланади. БИЛИМ ЮРТИГА ТОШКЕНТ ШАҲРИДА ПРОПИС-КАСИ БЎЛГАН КИШИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИЛАР.

Ўқишга кириш учун қуйидаги ҳужжатлар топшири-лиши лозим: паспорт ёки туғилганлиги ҳақидаги гувоҳнома, маълумоти ҳақидаги гувоҳнома, яшаш жойидан ва ота-она-сининг иш жойидан справкalar, медицина справкasi (286 форма), 6 дона фотосурат (3х4 см).

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, Энгельс кўча-си, 60-уй Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси-нинг 50 йиллиги номи тикувчилик ишлаб чиқариш бир-лашмаси территориясида (2, 9, 17, 24, 51, 60 72, 89, 57, 165, 156-автobуслар; 2, 3, 22, 23, 25, 28, 16, 29-трам-вайлар; 14, 21-троллейбусларнинг «Олой бозори» бека-ти).

Бутуниттифоқ бирлашмаси-нинг Ўзбекистон реклама агентлиги.

ҚИЗЛАР ВА ИГИТЛАР

40-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ СИЗЛАРНИ

Ўқишга таклиф этади

СИЗ БУ ЕРДА ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛАРНИ ЭГАЛЛАБ ЧИҚАСИЗ: радиоаппаратуралар ва прибор-лар монтажчиси, программа бўйича бошқариладиган станокларда ишловчи токарь, техника назорати бў-лимининг назоратчиси, электромонтёр, шийша ва биллур суюмларининг силлиқловчиси, чизмачи-конструктор, технологик асбоб-ускуналарни соловчи слесарь, техно-логия асбоб-ускуналарини соловчи.

ЎҚИШГА 8, 9, 10-синф ҳажмида маълумотлилар қабул қилинади.

Ўқиш муддати — 1, 2, 3 йил.

8-синф маълумотидаги ўқувчилар иссиқ овқат, кўча-лик ва кундалик кийим-бош; 10-синф маълумотидаги ўқувчилар — 30 сўм стипендия билан таъминланадилар.

Токарь ихтисоси бўйича ўқиётган барча ўқувчилар дипломолди практикаси даврида 20 сўмдан 42 сўмгача қўшимча стипендия оладилар.

Ишлаб чиқариш практикаси, шунингдек, дипломол-ди практикаси даврида ўқувчилар меҳнат ҳақининг 50 процентини оладилар.

Билим юртида спорт секциялари, «Электрон вокал-чолгу ансамбли, «Ёшлик» киностудияси, «Роман-тик» диско-клуби, фан тўғараклари ишлаб турибди.

Аълочи ўқувчилар ТОШКЕНТ ПОЛИТЕХНИКА ИНСТИТУТИ, АЛОҚА ИНСТИТУТИ, ПЕДАГОГИКА ИНСТИТУТИ, ШУНИНГДЕК, МОСКВА ВА ЛЕНИН-ГРАД АЛОҚА ИНСТИТУТЛАРИГА ЎҚИШГА ЮБО-РИЛАДИЛАР.

Адрес: Тошкент шаҳри, Ўзбекистон кўчаси, 106-уй (метронинг — «Халқлар дўстлиги» станцияси). Телефон 45-47-35.

«Тошкент оқшоми»

(«Вечерний Ташкент») — орган Ташкентского горкома Компартии Узбе-кистана и городского Совета народных депутатов.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нарийбнинг Меҳнат Қи-зил Вайроқ ордени босямоҳаси. Тошкент шаҳри.

Ўзбекистон ССР Ҳунар-техника таълими давлат комитети

43-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ ЯНГИ ЎҚУВ ИЛИГА

Ўқувчилар қабул қилади

Ўқиш муддати — 1-3 йил.

Билим юрти қуйидаги касблар бўйича малакали ишчи-лар тайёрлайди: БУЁҚЧИ ВА СУВОҚЧИЛАР, ДУРАД-ГОРЛАР, ЭЛЕКТР ПАЙВАНДЧИЛАР, КОНСТРУКТОР-МОНТАЖЧИЛАР.

БИЛИМ ЮРТИГА 8-10 СИНФ ҲАЖМИДА МАЪЛУ-МОТГА ЭГА БЎЛГАН ИГИТЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНА-ДИ.

Билим юртини битирганлар ўзлари танлаган мутахас-сисликлари билан бирга ўрта маълумот тўғрисида аттес-тат ҳам оладилар.

Билим юртини аъло баҳолар билан битирган ўқув-чилар техникум ва олий ўқув юртиларига кириш учун йўллама оладилар ҳамда имтиҳонсиз қабул қилинадилар.

ЎҚИШ ДАВРИ МЕҲНАТ СТАЖИГА ҚЎШИВ ҲИ-СОБЛАНАДИ.

Ўқишга қабул қилинганлар кунига 3 маҳал бепул ов-қат, формали ва махсус кийимлар билан таъминланади-лар.

10-синфин битирганлар ҳар ойда 30 сўмдан стипендия оладилар.

Булардан ташқари ўқувчилар ишлаб чиқариш практи-касида ишлаган ҳақларининг 50 процентини мукофот та-риқасида оладилар.

Билим юрти қошида танлаган касблари бўйича тўга-рақлар мунтазам равишда иш олиб боради. Ўқувчилар ёзги каникули Чимёнда жойлашган лагер-да ўтказишлари мумкин.

Билим юртига кириш учун қуйидаги ҳужжатларни топшириш керак: билим юрти директори номига ариза, паспорт ёки туғилганлиги ҳақидаги ҳужжат, маълумоти ҳақидаги шаходатнома, турар жойидан справка, соғлиги ҳақидаги справка, 3х4 см. ҳажмида 4 дона фотосурат.

АРИЗА ВА ҲУҲУЖАТЛАР ҲАР КҮНИ (дам олиш кунидан ташқари) СОАТ 9 ДАН 17.00 ГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Билим юрти адреси: Тошкент шаҳри, Юнусобод масси-ви, 7-квартал (25, 28, 29-трамвайларнинг охириг бекати).

Ўзбекистон ССР Ҳунар-техника таълими давлат комитети

ТОШКЕНТ ШАҲАР ҲУНАР-ТЕХНИКА ТАЪЛИМИ БОШҚАРМАСИ

32-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

1987-1988 ўқув йили учун

8-10 СИНФ ҲАЖМИДА МАЪЛУМОТГА ЭГА БЎЛГАН ИГИТ ВА ҚИЗЛАРНИ

ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛИКЛАР БЎЙИЧА

Ўқишга қабул қилади

КОНФЕТЧИ, ҚАНДОЛАТЧИ, НОВВОЙ, СОВУТИШ ҚУРИЛМАЛАРИ РЕМОНТИ ВА УЛАРГА ХИЗМАТ КЎРСАТИШ БЎЙИЧА МЕХАНИК, НОН ЁПИШ СА-НОАТИ МАШИНА ВА УСКУНАЛАРИНИНГ СОЗЛОВ-ЧИЛАРИ, САНОАТ УСКУНАЛАРИНИНГ РЕМОНТЧИ-СЛЕСАРИ (нон заводлари учун).

ЎҚИШ МУДДАТИ: 10-синф маълумоти билан 1 йил, 8-синф маълумоти билан 2 йил.

Билим юртига 8-синф маълумоти билан қабул қилин-ганлар 3 маҳал бепул овқат, формали кийим-бош, яхши жиҳозланган ётоқхона билан таъминланадилар. Ишлаб чиқариш практикаси вақтида ўқувчилар иш ҳақининг 50 процентини оладилар.

Билим юртига 10-синф маълумоти билан қабул қилин-ганлар ойда 30 сўмдан стипендия оладилар ҳамда ях-ши жиҳозланган ётоқхона билан таъминланадилар.

ЎҚИШ ДАВРИ МЕҲНАТ СТАЖИГА КИРАДИ. Билим юрти қошида кечки мактаб ишлаб турибди. Турли спорт секциялари, бадий ҳаваскорлик ва бошқа тўғараклар мавжуд.

Билим юрти битирувчиларига ихтисослари бўйича 3 — 4 разряд берилади. Билим юртини аъло баҳолар билан битирганлар олий ва ўрта ўқув юртиларига юбориладилар.

Билим юртига кириш учун қуйидаги ҳужжатлар зарур: билим юрти директори номига ариза, маълумоти ҳақида-ги гувоҳнома ёки аттестат, паспорт ёки туғилганлиги тўғ-рисида гувоҳнома, турар жойидан справка, медицина справкasi (086/У форма), 6 дона фотосурат (3х4 см, ҳажмида).

Билим юрти адреси: Тошкент шаҳри, Куйбишев райо-ни, Гёте кўчаси, 52-уй (21, 49-автobусларнинг «2-нон заводи», 16, 89-автobусларнинг «Касб насаликлари ин-ститут» 3, 29, 23-трамвайларнинг «Фонтанная кўчаси» бекатлари).

ЭЛЕКТРОНИКА

ХАРИДОРЛАР ДИҚҚАТИГА!

ТОШКЕНТ «ЭЛЕКТРОНИКА» ФИРМАЛИ МАГАЗИН-САЛОНИ ҚУЙИДАГИ ЭЛЕКТРОН ҚЎЛ СОАТЛАРИНИ САВДОГА ЧИҚАРАДИ:

«Электроника — 204А» (Ваҳоси — 28 сўм) — кўрсат-кичлар тез ақс этади, ёриткичи, автомат календарга эга. Оқиқаланиш элементлари (СИ-21) алмаштирилмаган ҳолда 12 ой ишлайди.

«Электроника — 206А» (Ваҳоси — 40 сўм) — 100 йил-га мўлжалланган автомат календарга эга, 12 ёки 24 соат вақтини кўрсатади.

Оқиқаланиш элементлари (СИ-21) алмаштирилмаган ҳолда 12 ой ишлайди.

Адрес: 700000, Тошкент шаҳри, Гоголь кўчаси, 38-уй, Телефон 33-78-34.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ТЕЛЕФОН

ТАРМОҒИ АБОНЕНТЛАРИ

ДИҚҚАТИГА!

Абонент телефонлаштирилган квартирадан бошқа ер-га кўчиб ўтса, алоҳа муассасаси олдинги адресдан пропис-кадан ўчганидан сўнг бир ойдан кечикмай янги турар жойда имтиёзли тўлов билан телефон ўрнатиш учун асос бўладиган справка беради.

СПРАВКА ЎШБУ ҚОЛЛАРДА БЕРИЛАДИ:

— хусусий телефон бўлган абонентларга телефондан фойдаланиш абоненти ёпилганда ва шу адресдан пропискадан ўчганда;

— коммунал телефондан фойдаланувчи шахсларга, агар улар шу адресдан ўчалар.

Телефондан фойдаланганлиги, телефон орқали кредит-га шаҳарлараро телефонга гаплашганлиги учун мавжуд қарзларни тўлаб тугатгандан сўнг бундай справкalar бе-рилади.

Абонент кўчиб кетиб, имтиёзли тўлов билан янги ерда телефон ўрнатиш учун справка олса, олдинги квартира-даги телефон ўша квартирада қолган оила аъзолари-нинг бирига унинг аризасига қўра фойдаланишга топи-рилиши мумкин.

Янги адрес бўйича солиқ абонентнинг аризаси навбат билан қаноатлантирилади.

Абонент имтиёзли тўлов билан янги ерда телефон ўр-натиш учун справка олмасдан кўчиб кетса, хусусий фойда-ланишга мўлжалланган телефон номери кўчиб кетган абонентнинг аввалдан шу адресда пропискада турган ои-ла аъзоларининг бири номига ўтказилади ёки, агар те-лефон коммунал квартирага ўрнатиш билан, комму-нал квартирада яшовчи коллектив фойдаланиш учун топирилади.

Тўлароқ маълумотни телефон тармоғининг абонент бў-лиmlаридан ёки «068» телефон орқали олишингиз мум-кин.

«068» АХБОРОТ ХИЗМАТИ ТЕЛЕФОН ОРҚАЛИ ҚУЙИДАГИ МАЪЛУМОТЛАРНИ БЕРИШИ МҲУМКИН: шаҳар телефон станцияси бўлиmlарининг иш тартиби, уларнинг адреси, шаҳар телефон тармоғидан фойдала-ниш қоидалари, шаҳар телефон тармоғидан фойдаланиш тарифлари ҳақида.

«068» хизматининг иш тартиби: шанба ва якшанбадан бошқа ҳар кун соат 9.00 дан 18.00 гача.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ТЕЛЕФОН ТАРМОҒИ. «СОЮЗТОРГРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА АГЕНТЛИГИ.

«Камалак» шахмат клуби

Тестр

НАВОЙИ НОМИДАГИ ҲАЗРЕТ ДАВЛАТ АКАДЕМИК К КАТТА ТЕАТРИДА — 7, 8, 9, 9, 10, 11, 12 сентябрь кунларини Ҳин-дистон санъат устасаларининг концерти.

ҲАМЗА НОМИДАГИ ҲАЗРЕТ ДАВЛАТ АКАДЕМИК К ДРАМА ТЕАТРИДА — 8/IX де а Бой ила хизматчи, 9/IX де Ойина.

МУҚИМНИ НОМИДАГИ ҲАЗРЕТ ДАВЛАТ МУЎЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 7/IX де а Нурхон, 8/IX де Ана-ука с совчилар. 9/IX де Шайтон ва мўмурдлар-ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЕШ ГВАР-ДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 8/IX де Майсарининг и, ишк, 9/IX де Майсарининг иш. и.

Кино

7 СЕНТЯБРДА

БАДИЙ ФИЛЬМЛАР:

Ватан — «ЧАНГА Д К КОЛГАН ГУЛ» (18, 21.00).

Тошкент Советининг 50 йил-лиги номи — «ЧАНГ Д КОЛ-ГАН ГУЛ» (18, 21.00).

Козогистон — «ЧААККИГА-ДАККИ» (17, 18, 20.00).

Дружба — «ШАҲРИЗОДА-НИНГ ЯНГИ ЭРТАКЛАРИ» (17, 20.00).

ВЛКСМ 30 йиллиги номи — «КҮЗ ЕШЛАР ОРОЛИДАГИ ИККИ КИШИ» (жуфт с соатлар-да).

Тинчлик — «ХАВФЛИИ ГАС-ТРОЛЛАР» (тоқ соатларда).

Чайка — «ЧАККИГА-А-ДАККИ» (16, 18.30, 21.00).

Искра — «ЮЛДУЗ БУЛИШ ОСОНИИ» (17.15, 20.00.00).

Москва — «ОСКАР» (тоқ соатларда ва 20.10 да).

8, 9 СЕНТЯБРДА

БАДИЙ ФИЛЬМЛАР:

Ватан — «ЧАНГА Д К КОЛГАН ГУЛ» (12, 15, 18, 21.00.00).

Тошкент Советининг 50 йил-лиги номи — «ЧАНГ Д КОЛ-ГАН ГУЛ» (12, 15, 18, 21.00).

Козогистон — «ЧААККИГА-ДАККИ» (11, 12, 14, 15, 17, 18, 20.00).

Дружба — «ШАҲРИЗОДА-НИНГ ЯНГИ ЭРТАКЛАРИ» (11, 14, 17, 20.00).

ВЛКСМ 30 йиллиги номи — «КҮЗ ЕШЛАР ОРОЛИДАГИ ИККИ КИШИ» (жуфт с соатлар-да).

Тинчлик — «ХАВФЛИИ ГАС-ТРОЛЛАР» (тоқ соатларда).

Чайка — «ЧАККИГА-А-ДАККИ» (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00).

Искра — «ЮЛДУЗ БУЛИШ ОСОНИИ» (12, 14.30, 17.15, 20.00).

Москва — «ОСКАР» (тоқ соатларда ва 20.10 да).

Цирк

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИ-ДА — 9/IX де «Прегат» цирки устасаларининг томоюшлари (19.30).

ТОШКЕНТЛИКЛАР

ДИҚҚАТИГА!

ТОШКЕНТ

ЗАРГАРЛИК ЗАВОДИ

аҳолидан нафд пулун

ҳисобига

ЗАРГАРЛИК БУЮМ-

ЛАРИНИ РЕМОНТ ҚИЛИБ

БЕРИШ УЧУН

БУЮРТМАЛАР

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Мурожаат учун адрес:

Тошкент шаҳри, Чиллонзор

массиви, 2